

Nicotinelaag verhult schildering in De Witte

De vette sigarenrook van de heren van De Witte heeft een grauwe sluier over de plafondschildering in de grote conversatiezaal gelegd. Een maand geleden begon het herstel van de oude situatie.

DOOR DANNY VERBAAN

Den Haag — De geschilderde engeltjes die rond de kristallen kroonluchter dartelen hebben nu nog vormeloze klompvoetjes. Maar is straks de restauratie van het plafond achter de rug, dan zullen ze opeens weer in het bezit van heuse teentjes blijken te zijn.

Architect K. van Harmelen blijkt tevreden naar boven in de voornamelijk conversatiezaal van sociëteit De Witte en meldt het met groot enthousiasme. „Ook de wolken gaan we weer terugbrengen. Het is een uniek plafond”.

Vier weken wordt nu gewerkt in het rijk versierde vertrek met uitzicht over het Plein. Geel en crème-tinten voeren er de boventoon. De wanden zijn bekleed met spiegels, decoratieve panelen met veel guirlandes, twee zwarte marmeren schoorsteenmantels en wapenschilden met daarop het monogram van de Nieuwe of Littéraire Sociëteit De Witte.

Onder druk van de moderne tijd is dit gezelschap nu ook ruimte gaan maken voor de andere sekse, maar in de conversatiezaal mogen nog altijd uitsluitend de heren aanschuiven. De dames beschikken over een eigen zaal, aldus Van Harmelen. „Maar ze mogen hier op weg naar het restaurant best doorheen lopen. Geen punt”.

Sigaar

Van de herenzaal, op de bel-etage, ondergaat uitsluitend het plafond een grondige restauratie. Die is hard nodig omdat de aanwezigheid gedurende bijna 125 jaar van een publiek dat

graag een sigaar mag opsteken niet zonder gevolgen is gebleven. Op de monumentale schildering vormde zich een dikke laag nicotine.

Dat is niet het enige. Ook verschillende slecht uitgevoerde onderhoudsbeurten hebben hun sporen nagelaten. Een uitgestrekte wolkenpartij die het grootste deel van het plafond bedekt, verdween langzaam maar zeker onder steeds weer een nieuwe laag verf. Waarbij de schilders weliswaar probeerden buiten de lijnen van de verschillende kunstzinnige tafereelen te blijven, maar daar zo nu en dan toch lelijk overheen schoten. Met als gevolg dat de contouren van alle figuren steeds grover en ronder werden.

„En”, zegt Van Harmelen, „de Inter Officers Club zat met haar bar boven deze zaal. Dat er scheuren in het plafond zitten komt omdat er nog weleens een bierpomp heeft gelekt”.

Zwaluwen

De zaal dateert uit 1870, hoewel de rijke decoraties pas vijf jaar later zijn aangebracht. De plafondschildering wordt toegeschreven aan de Haagse kunstenaar Pieter Stortenbeker (1828-1898), vooral bekend geworden door zijn landschappen met vredig grazend vee.

Voor de littéraire sociëteit penseelde hij een heldere lucht waar wolken doorheen schemeren. Zwaluwen schieten voorbij, precies in het midden maken uitgelaten engeltjes een vrolijk kringetje rond de aansluiting voor de monumentale lamp. „Zo'n blauwe lucht was vooral bedoeld om de zaal een bepaalde ruimtelijkheid te geven”.

De herstelbeurt kost 130.000 gulden, waarvan iets meer dan de helft als subsidie wordt verstrekt door de afdeling Monumentenzorg van de gemeente. Van Harmelen helpt belangeloos mee als architect, maar dat heeft ook te maken met zijn functie bij De Witte: hij is bestuurslid en de commissaris die belast is met het beheer van zowel het gebouw aan het Plein,

als het Paviljoen Von Wied, het zomerverblijf aan de Scheveningse boulevard.

Vlinders

De beschadigde stukken in het plafond wacht een herstelbeurt, alle vuiligheid wordt weggehaald en ook de verflagen die de afgelopen eeuw zijn aangebracht moeten weer verdwijnen. Op sommige gedeelten zijn de eerste resultaten al zichtbaar. Van Harmelen wijst op twee broze vlinders die onder de verf bleken te zitten; lange tijd dacht iedereen dat het grof uitgevoerde bladeren waren.

Eén dame draagt opeens een zijden cape die wordt megevoerd door de wind. En ook de zelfverzekerde, vrijwel naakte vrouwenfiguur is niet meer terug te kennen. „De benen krijgen weer een prachtige vleeskleur en de borsten weer een roze tint. Er vlak naast komt ook een schelp tevoorschijn met een vogel; een eend. De hele beeltenis komt weer terug”.

Vernis

Aan het eind van de klus moet een vernislaag het plafond tegen nieuwe aantastingen beschermen. Die zal er tevens voor zorgen dat om de zoveel tijd zonder veel problemen de rookaanslag kan worden weggehaald. Want kostbare restauratie of niet, het genoeg om een sigaar op te steken zullen de heren van De Witte zich na de feestelijke oplevering niet laten ontnemen.